

ven | Zelfs op de oprit kun je groente kweken.

Boven | Ook in dit verloren hoekje past een strobaaltuintje.

ven | Royale moes- en siertuin op strobalen met klimsteunen.

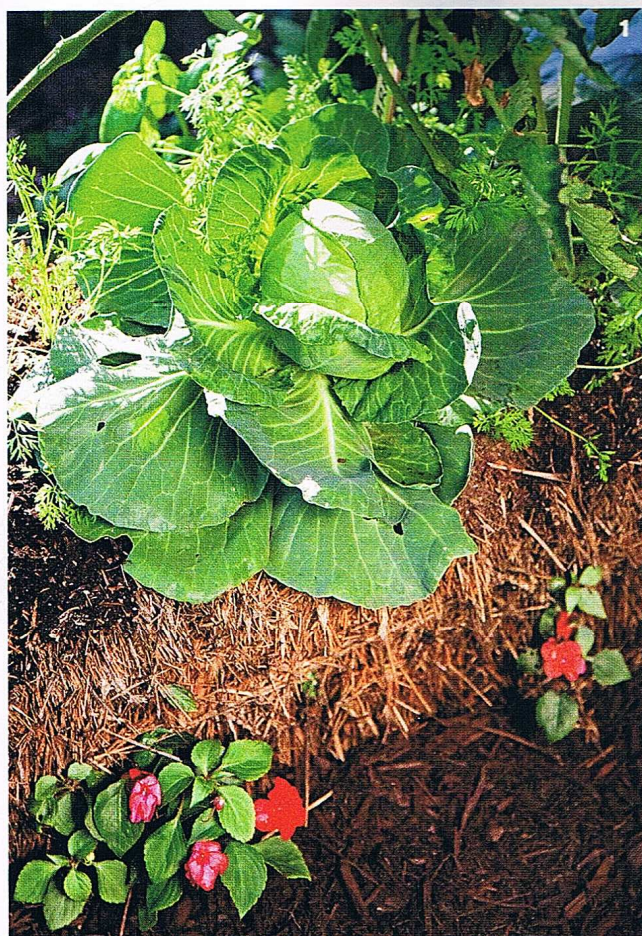

Boven en 2 x onder | Decoratieve strobaalmoestuin met rijke oogst.

REVOLUTIONAIR IDEE

KWEKEN IN STRO

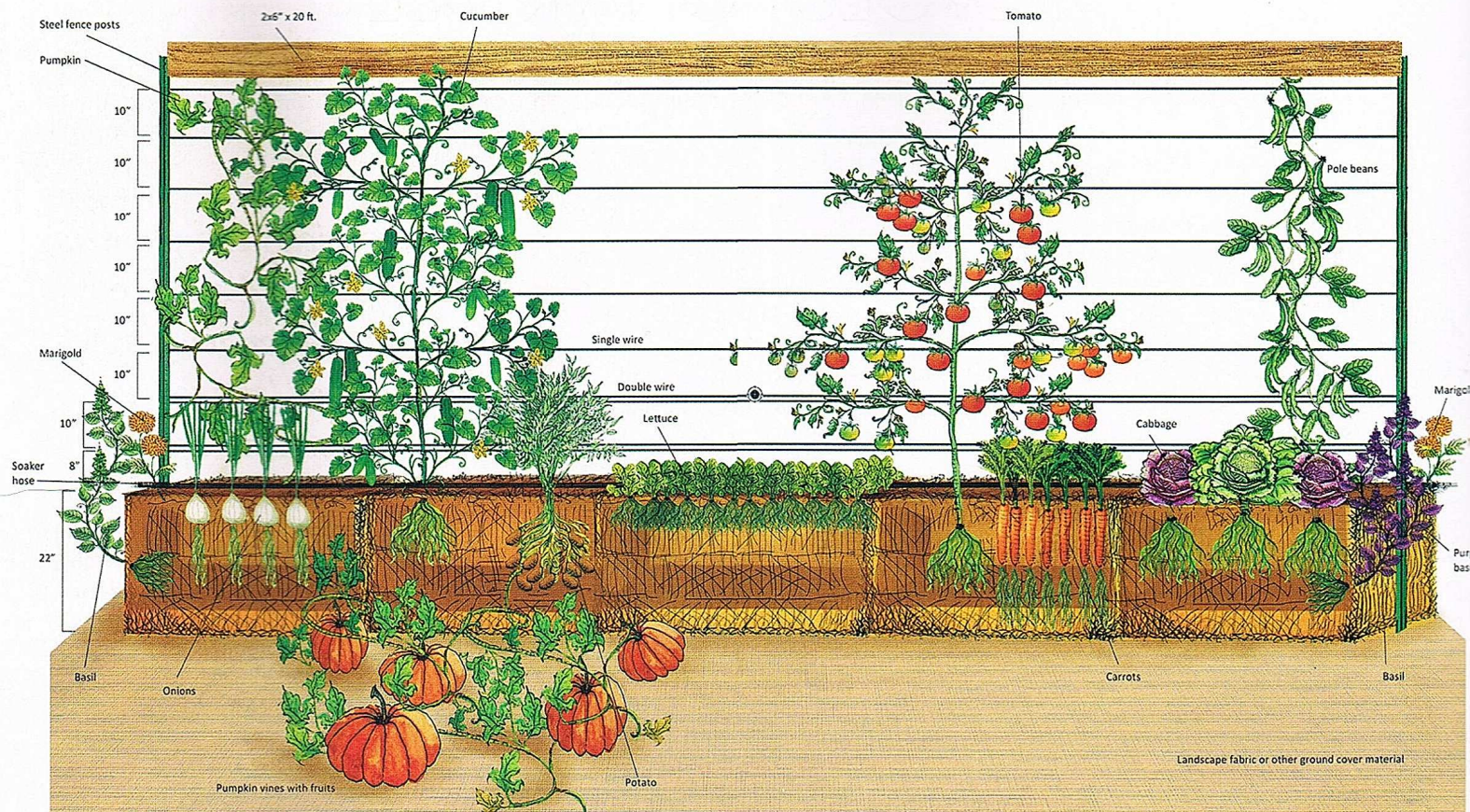

Elk vakgebied heeft pioniers nodig, mensen die zich op onbegane wegen wagen, die zich afvragen 'en wat nou als ...?' Moestuiniëren wordt al zo lang gedaan, dat er eigenlijk zelden zo'n revolutionair idee opduikt. Maar moestuinier Joel Karsten denkt out of the box: hij teelt zijn groente in stroballen.

De Amerikaanse Joel Karsten groeide op een boerderij op waar dieren werden gehouden. In de stal werd stro gebruikt als bodembedekking en Joel moest al van jongs af aan helpen met het stapelen van stroballen op de platte wagen om ze van het land te halen. Hij merkte dat op de balen die van de vracht afvielen en buiten in

1 | Ook sierplanten doen het prima in een strobaal. **2 en 3** | Van twee tomatenplanten in een baal kun je kilo's vruchten oogsten. **4** | De stroballen staan op hun kant en worden eerst natgemaakt en bemest. **5** | Door het plaatsen van palen en draden kun je ook verticaal groeiende groenten kweken. **6** | Met een druppelslang kost watergeven weinig tijd.

regen en wind bleven liggen, op den duur distels gingen groeien die groter en gezonder waren dan distels elders.

Vele jaren later kocht hij zijn eerste huis. Omdat de grond van de tuin uit zware klei en puin bestond, leek het aanleggen van een groentetuin uitgesloten. Maar toen dacht hij terug aan de grote distels die hij in zijn jeugd

in strobalen had zien groeien en hij besloot om groente in strobalen te gaan kweken.

Telen in potten is tegenwoordig heel populair. Het telen in strobalen is de ultieme vorm hiervan: de buitenkant van de strobaal dient als 'pot' en de verterende binnenkant als groei-medium. Het geheel is volledig biologisch afbreekbaar, aan het einde van het seizoen

kunnen de balen samen met de plantenresten worden gecomposteerd. Op vrijwel elke plek waar voldoende zon komt, kun je een strobalentuin aanleggen, de kwaliteit van de grond doet er immers niet toe. Er bestaan zelfs strobalentuinen op geasfalteerde opritten.

Maar het telen in strobalen heeft nog meer voordelen. Stro heeft een grote capaciteit

Boven | Voorbeeld hoeveelheden planten per baal: ● 48 wortels ● 8 kroppen sla ● 12 koolrabi's ● 30 struikbonen ● 48 bieten ● 60 radijsjes ● 2 tomaten

7 | Om te kunnen zaaien moet je boven op de baal eerst een laagje potgrond aanbrengen. **8** | Groenteplantjes kun je rechtstreeks in de baal zetten. **9** | Groente kweken in stro heeft allerlei voordelen. Je hoeft bijvoorbeeld geen rekening te houden met vruchtwisseling.

Alle groenten die je in de moestuin kunt kweken, kun je ook in stro telen

om vocht vast te houden. Tegelijkertijd kan het overtollige water gemakkelijk weglopen. Er is geen risico dat de planten 'verzuipen'. Joel Karsten adviseert een druppelslang te installeren, dan kost watergeven weinig tijd. Omdat de balen zo goed als geen onkruidzaad bevatten, is wieden niet aan de orde. Joel beweert zelfs dat voor het wieden slechts 30 seconden per baal per seizoen nodig zijn! Omdat elk jaar verse strobalen worden gebruikt, heeft een strobale tuin geen last van bodemziektes. Hierdoor is vruchtwisseling overbodig. Via zijn website en zijn populaire Facebook-pagina *Learn to Grow a Strawbale Garden*, met inmiddels meer dan 25.000 'likes', heeft Karsten tuiniers van alle leeftijden en in verschillende klimaatzones enthousiast gemaakt. Ouderen waarderen het gemak van tuinieren op hoogte en jonge gezinnen de geringe hoeveelheid werk. Want, laten we eerlijk zijn, wie wil er niet een moestuin waarbij je niet hoeft te wieden en niet eens hoeft te bukken?

Balen voorbereiden

Ongeveer twaalf dagen voor je begint met planten en zaaien moeten de strobalen worden voorbereid. Dat wil zeggen, het composteerproces in de baal moet op gang worden gebracht. Joel doet dit door een stikstofrijke meststof toe te dienen en de balen herhaaldelijk nat te maken. De stikstof dient als voedsel voor de bacteriën die de balen daadwerkelijk gaan composteren. Hij heeft geëxperimenteerd met verschillende soorten meststof, van goedkope gazoënbemester tot bloedmeel of gecomposteerde kippenmest, maar het lijkt niet veel uit te maken in welke vorm de stikstof wordt toegediend. Na tien dagen worden ook kalium en fosfor toegevoegd (in de vorm van een samengestelde meststof of als beendermeel en houtas).

Daarna is de baal gereed om in te zaaien of in te planten. De temperatuur binnenin is op dat moment zo'n 30 °C, beduidend hoger dan de grond ernaast. Hierdoor kun je in een baal gemiddeld twee weken eerder zaaien of planten. Om nog meer voordeel te halen uit de warmte die gegenereerd wordt door het composteerproces, adviseert Joel een minikasje te maken door een tent van doorzichtig plastic boven de baal te maken. Groenteplantjes kun je rechtstreeks in de baal

zetten, maar om te kunnen zaaien moet je boven op de baal eerst een laagje potgrond aanbrenghen. De zaden ontkiemen in de bovenlaag, maar zullen snel in de baal gaan wortelen. Het is niet handig om hiervoor tuingrond te gebruiken, want die bevat meestal onkruidzaden.

Alle groenten

Volgens Joel kun je in strobalen alle groenten telen die je in een gewone moestuin teelt en zelfs nog een beetje meer. Dankzij de extra warmte, geproduceerd door het composteerproces, kunnen ook meer warmteminnende gewassen succesvol worden gekweekt. Zo lukt het hem om in het relatief korte groeiseizoen in Minnesota pinda's te telen. Sommige groenten zijn minder geschikt, niet omdat ze niet in een strobaal zouden groeien, maar omdat ze veel ruimte innemen en in verhouding een kleine opbrengst geven. Van maïs

Boven | Oogstrijpe bietjes.

bijvoorbeeld, passen maar twee planten in een baal. Die leveren zo'n vier kolven op. Zet je twee tomatenplanten in een baal (die met steun omhoog worden geleid), dan kun je vele kilo's vruchten oogsten. Vaste groenten als asperges en rabarber zijn niet geschikt, omdat de balen na één seizoen verteerd zijn. Aardbeien daarentegen kun je heel goed op strobalen telen. De uitlopers worden telkens terug naar de baal geleid om te wortelen. Doordat de aardbeien hoog op de baal groeien, blijven de vruchten schoon, gaaf en gezond.

Strobalen zijn ook bijzonder handig voor het telen van aardappels. Per baal worden drie aardappels vrij diep in de baal gepoot. Aan het eind van het seizoen knip je de draden die de baal bij elkaar houden door, breek je de baal open en raap je de aardappels op. Er is geen risico op beschadigingen door de spitvork, en de gave aardappels zijn goed te bewaren.

Je hoeft je niet tot eetbare gewassen te beperken. Ook snijbloemen als zinnia's, rudbeckia's en zomerbollen (dahlia's, gladiolen) doen het prima in een strobaal. Het is een leuk idee om elke strobaal die beplant is met groente een kleurrijk 'rokje' van zomerbloeiers te geven. Ze kunnen in de zijkanten van de balen worden geplant en zorgen de hele zomer voor extra kleur in de tuin.

Hoeveel planten?

De strobalen die Joel gebruikt zijn 117 cm lang, 56 cm hoog en 45 cm breed. Vijftien van deze strobalen geven ongeveer evenveel opbrengst als 40 vierkante meter in een traditionele moestuin. Na de oogst van sommige groenten kun je - net als in volle grond - de balen opnieuw beplanten. Om over voldoende groenten te kunnen beschikken tijdens het groeiseizoen adviseert Joel Karsten vijf balen per persoon te beplanten. Voor een gezin van vier personen heb je dus genoeg aan twintig balen. Wie ook voor de winter groenten wil bewaren of inmaken, heeft er meer nodig. Voor een optimaal rendement adviseert Joel om de vier tot vijf balen een paal te plaatsen en tussen de palen op verschillende hoogtes draden te spannen. Ze dienen als plantensteun voor verticaal groeiende groenten als tomaten, bonen en komkommers. Aan het begin en eind van het groeiseizoen kun je over de onderste draad een stuk doorzichtig plastic leggen om de planten extra warmte te geven en het groeiseizoen te verlengen. *

Tekst Vera Greutink Beeld Tracy Ann Walsh e.a.

STROBALEN

- Stro (niet te verwarren met hooi) is een bijproduct van de graanteelt. Strobalen variëren in grootte en gewicht. Het gewicht is afhankelijk van de grootte van de baal en hoe stevig het stro is samengeperst. Balen die er compact uitzien en zwaar aanvoelen hebben de beste kwaliteit. Tarwe- en gerstestro nemen beter vocht op dan roggestro. Elke baal heeft een gladde en een stekelige kant (waar het stro is afgesneden). Zet de baal met de stekelige kant omhoog.
- Via internet worden strobalen te koop aangeboden. De prijzen variëren per aanbieder, seizoen en verpakkingsgrootte. Kleine balen van 20 kilo (bijv. 35 x 50 x 110 cm) kosten € 3,50 tot € 5,-. Zie o.a. www.strotekoop.com (levering per pallet of balen in Nederland en België) en www.kwaliteit-in-fourage.nl (afhaaladressen op de Betuwe en Veluwe). Of informeer eens bij een manege.
- Joel Karsten, *Straw Bale Gardens*; www.strawbalegardens.com.